

T U S S E N D O O R

Leve(n)de Letteren!

Leerlingen in het Letterenhuis

Bij de opening van de nieuwe tentoonstelling van het Letterenhuis werd ook de experimentele versie van een educatieve brochure ten doop gehouden. Deze leerlingenbrochure met een handleiding voor de leerkracht is bedoeld voor scholieren uit de derde graad van het secundair onderwijs. De inhoud ervan zal de komende maanden worden bijgestuurd op basis van feedback van leerlingen en leerkrachten.

Tom Venstermans

Het uitgangspunt van de brochure is het voorbereiden van de leerlingen op een bezoek aan het Letterenhuis. Het vermoeden lijkt immers niet onterecht dat een onvoorbereide 17- of 18-jarige leerling figuurlijk de weg zou kwijtraken in het museum. Want welke 'modale' jongere heeft al eens gehoord, laat staan iets gelezen, van pakweg Filip de Pillecyn, Remy C. van de Kerckhove of Victor J. Brunclair? En als je hen niet kent, wat betekenen dan een handschrift, twee boekomslagen, een foto? We hebben met deze brochure de ambitie om de leerlingen bij elke periode een aanknopingspunt te geven van waaruit ze de rest van de tentoonstelling zelf kunnen verkennen. Er staan in de brochure opgaven die tijdens de lessen Nederlands voorafgaand aan het bezoek moeten worden gemaakt en opdrachten die de leerlingen tijdens het museumbezoek kunnen uitvoeren,

op eigen houtje of met de hulp van een gids.

De brochure is net als de tentoonstelling chronologisch opgebouwd en begint telkens met een pakkend, betekenisvol citaat uit het betreffende tijdvak. Voor de periode van *Van Nu en Straks* is dat bijvoorbeeld een tekst van Karel van de Woestijne: *"Ik heb altijd, en doe het nog, atmosferisch gevoeld: ik bedoel dat vooral stemmingen, meer dan daden of feiten, in mijn binnenst blijven naleven."* (Uit 'Paidia', een autobiografische tekst over zijn kinderjaren, in *Beginzelen der chemie*, Rotterdam, 1925).

Wat er vervolgens in de brochure aan bod komt, is heel divers: manuscripten, typescripten, boekomslagen, illustraties, brieven, recensies, foto's, schilderijen, affiches, collages en natuurlijk tekstmateriaal. De

leerlingen maken op die manier vooraf kennis met een groot deel van het aanbod in het museum. Uiteraard is het mogelijk dat bepaalde teksten uit de brochure al behandeld zijn tijdens de lessen Nederlands, al is ernaar gestreefd om deze overlapping zoveel mogelijk te vermijden.

Het Letterenhuis vult, wat de op school te verwerven kennis en kunde betreft, een grote lacune op. Eindelijk wordt de Vlaamse literatuurgeschiedenis op een overzichtelijke en visueel aantrekkelijke manier aanschouwelijk gemaakt. Het secundair onderwijs betekent dan ook voor het Letterenhuis een logische doelgroep voor het volgen van een 'leerroute'.

Een belangrijke regel voor zo'n educatief traject in een museum is het vermijden van al te veel tekst. De objecten dienen centraal te staan, binnen een didactisch concept. In de context van een letterkundig museum is dat problematisch: de teksten *zijn* de objecten. Daarom wordt er in de tentoonstelling en de brochure veel aandacht besteed aan beeldmateriaal bij en over de teksten, de auteurs, hun achtergrond en eventuele verwantschap. Foto's, schilderijen, voorwer-

pen, filmfragmenten en objecten 'verluchten' de opstelling en ook de brochure.

In *The educational role of the museum* (1999) benoemen de ontwikkelingspsychologen Howard Gardner en Jessica Davis vijf leerstijlen, waarop de brochure vier 'leervensters' heeft gebaseerd, ingangen tot de informatie en de kennis: (1) het narratieve, (2) het kwantitatieve, (3) het fundamentele en (4) het esthetische venster.

Het *narratieve* venster nodigt uit tot het maken van een verhaal of tot het stellen van vragen bij teksten, afbeeldingen of voorwerpen. In de brochure zijn drie teksten over de dood van de Vlaamse activist Herman van den Reek opgenomen. Op basis van deze teksten – gedichten van Wies Moens, Paul van Ostaijen en Marnix Gysen – moeten de leerlingen de omstandigheden van dat overlijden trachten te reconstrueren.

Het *kwantitatieve* venster geeft uitzicht op hoeveelheden en getallen, met vragen over wanneer een tekst geschreven is en hoeveel exemplaren er nog van een boek bestaan.

Het *fundamentele* venster formuleert vragen naar het ontstaan en de betekenis van een tekst, de daarin vervatte wereldbeelden en de actualisering door de link naar nu te leggen. Zo wordt een fragment van Cyriel Buysse's *Biezenstekker* naast een recent krantenartikel over kindermishandeling geplaatst (actualisering) en gekoppeld aan een brief van de auteur aan Emmanuel de Bom waarin hij schrijft dat hij vindt dat hij te ver is

gegaan. Dergelijke uitspraken lenen zich uitstekend tot een (leer)gesprek over censuur of over de redenen waarom auteurs bepaalde thema's kiezen.

Het *esthetische* venster geeft de leerlingen de kans om uitspraken te doen over hun waardering voor tekstfragmenten.

Het laatste leervenster, het *experimentele*, komt pas in de toekomst aan bod. Daarvoor denken we in eerste instantie aan schrijfteliërs en mogelijkheden om de in het museum of op school opgedane ervaringen en kennis creatief te benutten.

Het uiteindelijke doel is dat leerlingen in het Letterenhuis op eigen houtje op ontdek-

kingstocht kunnen gaan en zich naar eigen interesse verdiepen. Een stevig houvast zoals de brochure zorgt voor meer 'exploratie-drang'. Dit klinkt natuurlijk allemaal heel idealistisch, maar zo zijn we dan ook.

Tom Venstermans
 Hazelaarshof 4
 2560 Bevel
 tom.venstermans@ua.ac.be

Alle praktische info op
http://museum.antwerpen.be/amvc_letterenhuis/
 Klik op 'Educatie'

AMVC-Letterenhuis
 Minderbroedersstraat 22
 2000 Antwerpen

T U S S E N D O O R

CENTRUM NASCHOLING ONDERWIJS

Het Centrum Nascholing Onderwijs (UA) organiseert de volgende maanden onder meer de volgende cursussen voor leerkrachten:

1 maart 2005	Begeleid zelfstandig leren en studiewijzers
3 maart 2005	Omgaan met depressie op school
3 maart 2005	Management van remediale hulp
7 maart 2005	Interne kwaliteitszorg in het volwassenenonderwijs
8 maart 2005	Suicidepreventie bij jongeren in scholen
11 april 2005	NEDERLANDS: Luisteren en spreken voor het vierde jaar
12 en 21 april 2005	Socio-emotionele begeleiding: omgaan met druggebruik/grensoverschrijdend gedrag
14 en 25 april 2005	Goed klasbeheer verhoogt de leertijd
19 april en 2 mei 2005	Omgaan met lastige leerlingen
28 april 2005	Omgaan met agressie op school
10 mei 2005	Tussen de regels: over aanpak van gedragsproblemen

POSTACADEMISCHE VORMING:

SOCIO-EMOTIONELE LEERLINGBEGELEIDER IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

Deze opleiding is bedoeld voor personen die in secundaire scholen al enige tijd de socio-emotionele begeleiding van de leerlingen als (een deel van) hun opdracht hebben. Bedoeling is dat ze op een planmatige en professionele wijze leerlingen kunnen begeleiden die kortstondig of langdurig nood hebben aan extra socio-emotionele ondersteuning en dat ze stapsgewijs een systematisch (preventief) schoolbeleid inzake socio-emotionele begeleiding van leerlingen mee kunnen uitbouwen. De opleiding loopt over twee jaar en bestaat elk jaar uit 12 cursusdagen + 1 keuzemodule.

Start: september 2005

INSCHRIJVINGEN EN INLICHTINGEN

UA-CNO (UA), Campus Drie Eiken, Universiteitsplein 1, 2610 Wilrijk,
tel. (03)820 29 60, fax (03)820 29 57, E-MAIL cno@ua.ac.be
Het cursusaanbod is ook on line beschikbaar op www.ua.ac.be/cno